

**KERNPUNTEN
UIT DE
ONDERZOEKS-
RESULTATEN**

0. Inleiding

Tussen 11 maart en 8 april 2024 werd een uitgebreide vragenlijst uitgestuurd naar het ledenbestand van de VAV, de auteurs op de lezingenlijst van Literatuur Vlaanderen en via een oproep aan de leden van Sabam en deAuteurs. In totaal beantwoordden 314 auteurs de enquête, waarvan 137 (44 %) lid is van de VAV.

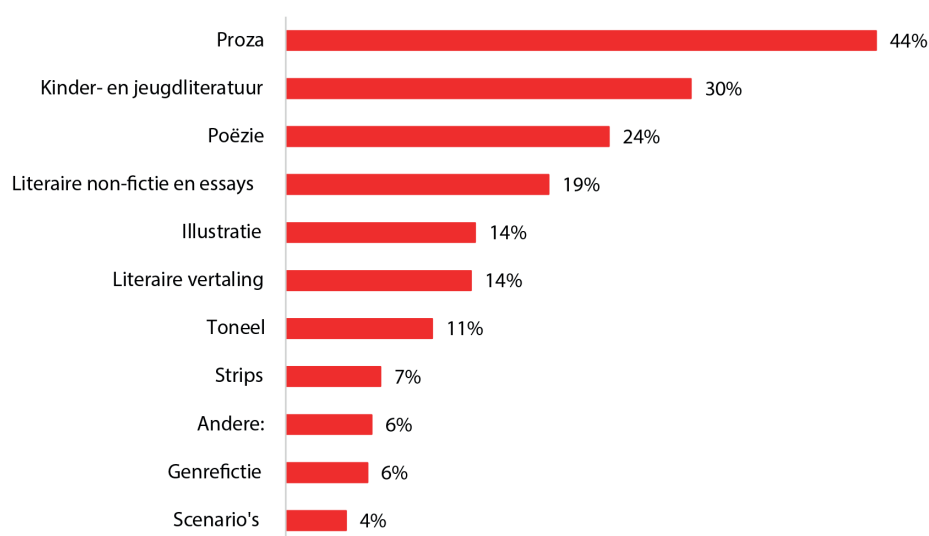
De resultaten kunnen aan de hand van verschillende criteria geanalyseerd worden.

1. Deel 1: Profiel

Het eerste deel van de vragenlijst was gericht op het profiel van de respondenten (zowel VAV-leden als niet-leden). Op basis van de antwoorden op deze vragen konden de resultaten achteraf voldoende gecategoriseerd en gedifferentieerd worden.

1.1. Genre

De doelgroep van dit onderzoek waren professionele auteurs in Vlaanderen en Brussel. In totaal werden 314 antwoorden geregistreerd. Respondenten mochten maximaal drie genrecategorieën aanduiden. Figuur 1 toont een sterke representatie van auteurs die actief zijn binnen de genrecategorieën 'proza' en 'kinder- en jeugdliteratuur'. De over- en onderrepresentatie van bepaalde genrecategorieën moet zeker meegenomen worden in de verdere beschouwing van de resultaten. De ondersteuningsnoden van auteurs binnen bepaalde genrecategorieën kunnen namelijk verschillen.

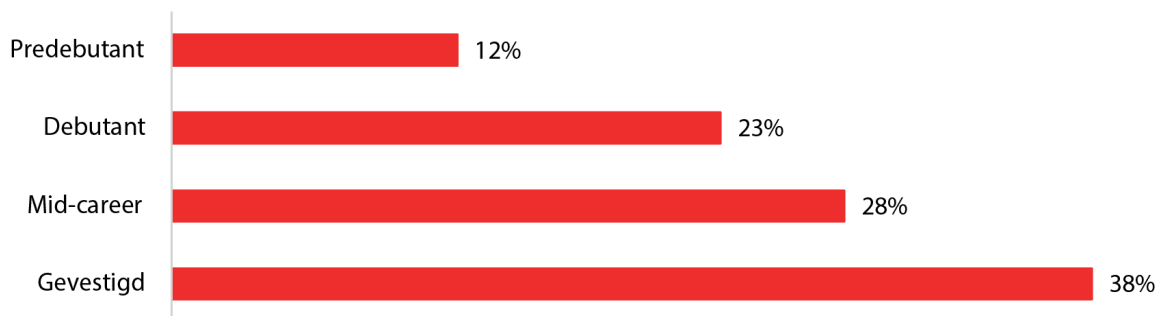
Figuur 1

1.2. Loopbaansituatie

Om een onderscheid te maken in de carrièrevordering van de respondenten werd hen gevraagd hun huidige loopbaansituatie te omschrijven. Daarbij werd een onderscheid gemaakt tussen:

- | **Predebutanten:** nog geen gepubliceerd werk
- | **Debutanten:** meer dan één, maar minder dan drie gepubliceerde werken
- | **Mid-careers:** meer dan drie, maar minder dan tien gepubliceerde werken
- | **Gevestigd:** meer dan tien gepubliceerde werken.

Figuur 2 toont een sterke representatie van respondenten die zichzelf omschrijven als 'gevestigd' (38%). De categorie 'predebutant' is het minst sterk vertegenwoordigd, hoewel 12% van het totaal aantal respondenten zeker geen slecht aandeel is, gezien deze categorie het minst gemakkelijk te bereiken is.

Figuur 2

1.3. Publicatiewijze

Vervolgens werd aan de respondenten gevraagd op welke manier hun werk in het verleden werd gepubliceerd. Daarbij werd een onderscheid gemaakt tussen twee verschillende publicatiewijzen. De categorie 'regulier' duidt aan dat een manuscript werd uitgegeven via een reguliere uitgeverij, waarbij er doorgaans geen financiële inbreng wordt verwacht van de auteur voor de publicatie van het manuscript en waarbij de uitgever integraal haar kerntaken (selecteren, redigeren, commercialiseren, distribueren, ...) vervult. De categorie 'eigen beheer' duidt aan dat een manuscript werd gepubliceerd met behulp van een self-publishing bedrijf, waarbij er doorgaans wel een volledige of gedeeltelijke financiële inbreng wordt verwacht van de auteur in ruil voor de uitgeefdiensten die het bedrijf aanbiedt.

Figuur 3 toont dat het merendeel van de respondenten hun werk in het verleden enkel publiceerde

via een reguliere uitgeverij. Slechts 2% van de respondenten publiceerde in het verleden hun werk in eigen beheer. 15% van de respondenten publiceerde in het verleden hun werk(en) zowel via een reguliere uitgeverij als met behulp van een self-publishing bedrijf.

Figuur 3

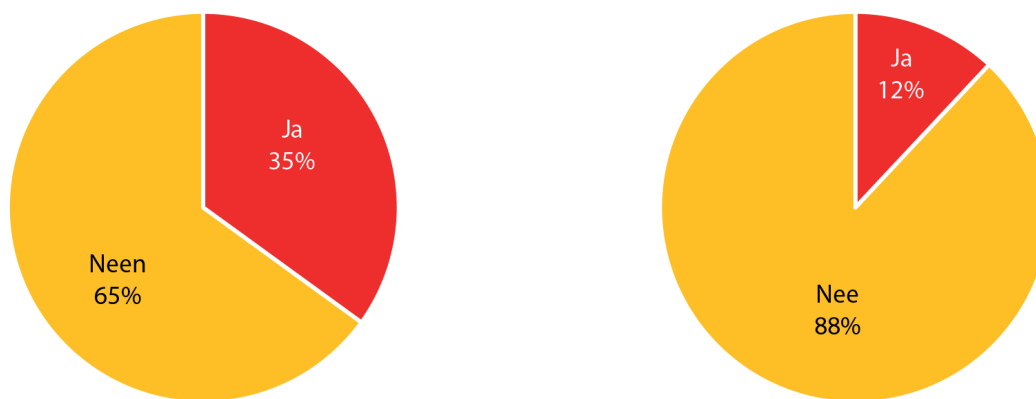
Tabel 1 geeft dezelfde cijfers weer, uitgesplitst volgens loopbaansituatie. Uit de tabel is af te leiden dat voornamelijk debutanten ervoor hebben gekozen om hun werk enkel en alleen in eigen beheer uit te geven. Tegelijkertijd is af te lezen dat ook mid-careers en gevestigde auteurs hun werk publiceerden met behulp van een self-publishing bedrijf.

	Debutant		Mid-career		Gevestigd	
Regulier	81%	48	78%	62	88%	86
Eigen beheer	7%	4	1%	1	0%	0
Beide	12%	7	21%	17	12%	12
Totaal		59		80		98

Tabel 1

1.4. Opleiding

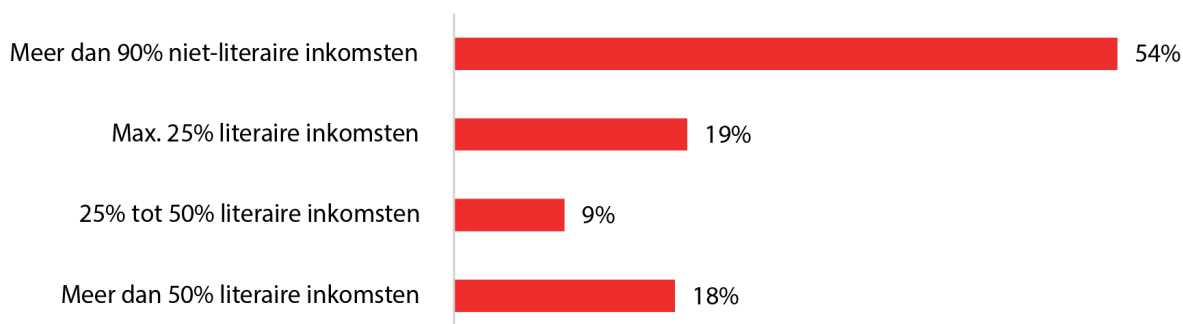
Om een duidelijker beeld te krijgen van de respondenten werd vervolgens gevraagd of ze een literair-artistische (figuur 4) en zakelijke opleiding, cursus of bijscholing (figuur 4) volgden in het verleden. In tegenstelling tot de scenaristen en de regisseurs, die vaak een artistieke opleiding volgden aan een filmschool, geeft het merendeel van de auteurs-respondenten (65%) aan geen literair-artistische opleiding gevolgd te hebben. Wat dan weer wel in lijn ligt met de deelonderzoeken van de scenaristen en de regisseurs, is dat de meerderheid van de auteursrespondenten (88%) geen zakelijke opleiding, cursus of bijscholing heeft gevolgd.

Figuur 4

1.5. Inkomstenmix

Figuur 5 geeft een overzicht van de inkomstenmix van de respondenten. Literaire inkomsten werden breed omschreven als inkomsten die verworven worden uit royalty's, reprografie- en leenvergoedingen, lezingen en optredens, beurzen, prijzen, letterkundige opdrachten (redactie, ghostwriting, journalistiek, ...). Uit de figuur is af te leiden dat de totale inkomsten van meer dan de helft van de respondenten (54%) uit meer dan 90% niet-literaire inkomsten bestaan. Een voorzichtige interpretatie zou dus kunnen zijn dat meer dan de helft van de auteurs een onvoldoende inkomen haalt uit activiteiten als professioneel auteur, en dat er dus aanvullende inkomstenbronnen moeten gezocht worden. De totale inkomsten van 18% van de respondenten daarentegen zou bestaan uit meer dan 50% literaire inkomsten. Dat aandeel zou dus niet of in mindere mate op zoek moeten gaan naar aanvullende inkomstenbronnen.

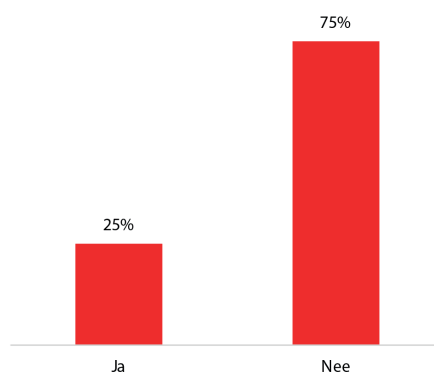
Tabel 2 geeft dezelfde cijfers weer, uitgesplitst volgens loopbaansituatie. De tabel toont dat het aandeel respondenten van wie de totale inkomsten voor meer dan 90% bestaan uit niet-literaire inkomsten het grootst is voor elke loopbaansituatie. Ongeveer een derde van de gevestigde auteurs haalt meer dan 50% literaire inkomsten, terwijl dat aandeel bij de andere loopbaansituaties veel lager ligt.

	Predebutant		Debutant		Mid-career		Gevestigd	
Meer dan 90% niet-literaire inkomsten	86%	32	72%	51	53%	46	34%	40
Max. 25% literaire inkomsten	14%	5	14%	10	26%	23	19%	23
25% - 50% literaire inkomsten	0%	0	4%	3	8%	7	15%	18
Meer dan 50% literaire inkomsten	0%	0	10%	7	13%	11	32%	38
Totaal		37		71		87		119

Tabel 2

1.6. Werkbeurs Literatuur Vlaanderen

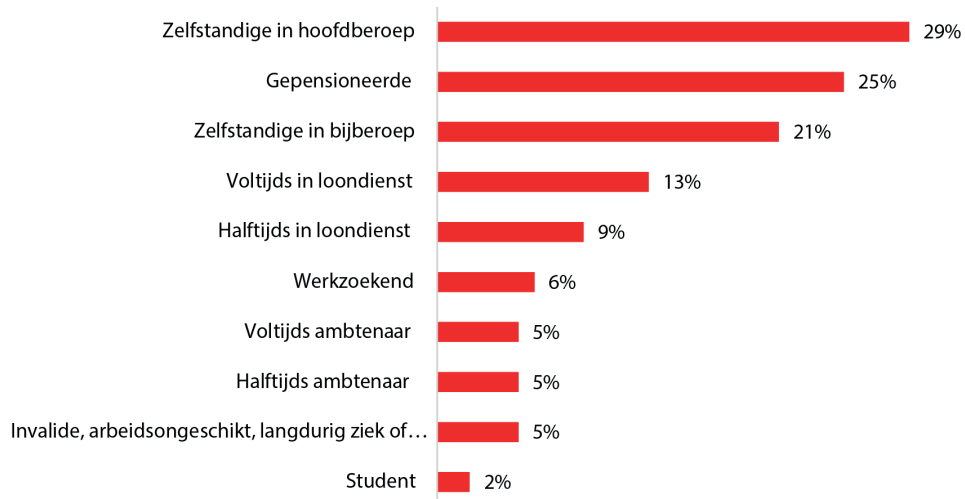
Vervolgens werd aan de respondenten gevraagd of ze in een van de voorbije drie jaren een werkbeurs ontvingen van Literatuur Vlaanderen. Figuur 7 lijkt weer te geven dat drie vierde van de respondenten in de voorbije drie jaren geen werkbeurs heeft mogen ontvangen van Literatuur Vlaanderen. Er werd echter niet gevraagd aan de respondenten of ze ook al dan niet een aanvraag indienden voor een werkbeurs, waardoor dit resultaat een vertekend beeld kan geven.

Figuur 6

1.7. Sociaal statuut

Tot slot werd gepeild naar het sociaal statuut van de respondenten, waarbij combinaties tussen verschillende statuten mogelijk waren. Figuur 7 toont dat de meeste respondenten (29%) zelfstandige in hoofdberoep zijn. Verder valt op dat een vierde van de respondenten gepensioneerd is. Tabel 3 geeft dezelfde cijfers weer, uitgesplitst volgens loopbaansituatie. Uit die tabel is af te lezen welke sociale statuten het meest voorkomend zijn per loopbaansituatie. Predebutanten zijn voornamelijk zelfstandige in bijberoep, voltijds in loondienst en/of werkzoekend. Debutanten zijn voornamelijk zelfstandige in bijberoep, voltijds in loondienst, halfijds in loondienst en/of gepensioneerd. Mid-careers zijn voornamelijk zelfstandige in bijberoep, zelfstandige in hoofdberoep en/of gepensioneerd. Gevestigde auteurs zijn voornamelijk zelfstandige in hoofdberoep en/of gepensioneerd.

Figuur 7

	Predebutant		Debutant		Mid-career		Gevestigd	
Zelfstandige in hoofdberoep	7%	3	13%	11	21%	22	40%	55
Zelfstandige in bijberoep	18%	8	16%	14	26%	27	12%	16
Voltijds in loondienst	18%	8	16%	14	10%	11	5%	7
Halftijds in loondienst	9%	4	15%	13	10%	10	1%	2
Voltijds ambtenaar	9%	4	5%	4	5%	5	3%	4
Halftijds ambtenaar	2%	1	8%	7	3%	3	3%	4
Student	7%	3	2%	2	0%	0	1%	1
Gepensioneerde	9%	4	15%	13	18%	19	31%	42
Werkzoekend	16%	7	2%	2	5%	5	3%	4
Invalide, arbeidsongeschikt, langdurig ziek of loopbaanonderbreking	7%	3	9%	8	3%	3	1%	1
Totaal		45		88		105		136

Tabel 3. Sociaal statuut per loopbaansituatie (N=314)

2. Deel 2: Bekendheid en waardering

2.1. Bekendheid met dienstverlenende organisaties

Nadat in het eerste deel het accent lag op de profielgegevens, werd in het tweede deel gepolst naar de bekendheid met en de waardering van de huidige dienstverlenende organisaties.

Tabel 4 geeft aan in hoeverre de respondenten bekend waren met de verschillende organisaties en instanties voor het invullen van de vragenlijst.

	% onbekend	% nog niet gecontacteerd	% al eens gecontacteerd	% regelmatig gecontacteerd
Cultuurloket	40%	39%	21%	0%
Beheersvennootschappen	22%	31%	39%	8%
Expertisecentrum Literair Vertalen	73%	19%	5%	2%
FOD Sociale Zekerheid	41%	52%	7%	0%
KBR	18%	72%	10%	0%
Letterenhuis	21%	62%	16%	1%
Literatuur Vlaanderen	9%	25%	46%	20%
Vlaamse Auteursvereniging	21%	37%	32%	10%
Scenaristengilde	66%	31%	2%	1%
Kunstenpunt	69%	24%	6%	0%

Tabel 4. Bekendheid met dienstverlenende organisaties (N=314)

Wat betreft de mate van bekendheid met de verschillende organisaties zijn er een aantal zaken die opvallen. Uit de tabel blijkt dat slechts drie organisaties op regelmatige basis gecontacteerd worden, weliswaar door een minderheid van de respondenten: de beheersvennootschappen (8%), de Vlaamse Auteursvereniging (10%) en Literatuur Vlaanderen (20%). Over het algemeen is er geen enkele organisatie, buiten Literatuur Vlaanderen, die door meer dan de helft van de respondenten wel al eens of regelmatig werd gecontacteerd.

Het merendeel van de organisaties is dus eerder onbekend of nog niet gecontacteerd door de respondenten. 40% van de respondenten kende Cultuurloket voor het invullen van de vragenlijst nog niet en nog eens bijna 40% kende Cultuurloket wel, maar heeft hen nog nooit gecontacteerd met vragen.

De FOD Sociale Zekerheid is de uitvoerder van de nieuwe regelingen voor de Amateurkunstenvergoeding en het Kunstwerkattest. De registratie voor deze nieuwe regelingen gebeurt via het WITA-platform. Uit bovenstaande tabel zou men dus kunnen afleiden dat de bekendheid van de FOD Sociale Zekerheid en het WITA-platform nog mag stijgen, wil men de

nieuwe regelingen toegankelijker maken voor professionele auteurs.

Naast de verschillende dienstverlenende organisaties en instanties in de literaire sector, werd ook bevraagd in welke mate de respondenten beroep doen op individuele ondersteuners, zoals een boekhouder, jurist, manager of agent en een Sociaal Bureau voor Kunstenaars. Iets meer dan de helft van de respondenten (54%) heeft geen boekhouder heeft.

Tabel 5 geeft een overzicht van de mate waarin de respondenten beroep doen op andere individuele ondersteuners. Uit de tabel is vooral af te leiden dat een groot aandeel van de respondenten op regelmatige basis of wel al eens een opdracht deed voor een school, bibliotheek of socio-culturele vereniging. Verder is af te leiden dat het merendeel van de respondenten in het verleden nog geen beroep deed op een jurist (74%), een manager of agent (89%) of een SBK (82%).

	Ja, op regelmatige basis	Ja, wel al eens	Nee
Jurist	1%	25%	74%
Manager of agent	2%	9%	89%
School, bibliotheek of socio-culturele vereniging	33%	50%	17%
Sociaal Bureau voor Kunstenaars	7%	10%	82%

Tabel 5. Andere dienstverlenende instanties (N=314)

2.2. Waardering van dienstverlening

Nadat naar de bekendheid met dienstverlenende organisaties en instanties werd gepeild, werd vervolgens gevraagd om de dienstverlening van deze organisaties te quoteren.

De respondenten die aangaven af en toe of regelmatig contact op te nemen met een organisatie werd gevraagd deze te beoordelen op vijf hoofdthema's – literaire inkomsten en financiën - fiscaliteit en sociaal statuut – boekensectorgebruiken en sector kennis – administratie – artistieke ondersteuning en werksituatie- en 23 subthema's. Zie volledig schema van bevraagde hoofd- en subthema's in bijlage.

Respondenten die af en toe of regelmatig contact hadden met een organisatie, werden gevraagd deze te beoordelen op vijf hoofdthema's:

| **Literaire inkomsten en financiën**

| **Fiscaliteit en sociaal statuut**

- | Boekensectorgebruik en sector kennis
- | Administratie
- | Artistieke ondersteuning en werksituatie

De onderstaande 23 subthema's werden bevraged:

LITERAIRE INKOMSTEN EN FINANCIËLE VRAGEN	FISCALITEIT EN SOCIAAL STATUUT	BOEKENSECTOR- GEBRUIKEN EN SECTORKENNIS	ADMINISTRATIE	ARTISTIEKE ONDERSTEUNING EN WERKSITUATIE
ROYALTY'S/GEbruikelijke VERGOEDINGEN VOOR PUBLICATIES	PERSONENBELASTING EN BTW	MODELCONTRACT	BOEKHOUDING EN CONTROLE AFREKENING	CREATIEVE ONDERSTEUNING EN FEEDBACK
DIGITALE EXPLOITATIEVORMEN	ZELFSTANDIGE IN HOOFD- OF BIJBEROEP	BASISPRINCIPES AUTEURS- EN NEVENRECHTEN	(DIGITAAL) DOCUMENTENBEHEER	OPSTELLEN SUBSIDIEDOSSIER
EERLIJKE VERLONING VOOR LEZINGEN EN LITERAIRE OPDRACHTEN	KUNSTWERKATTEST	INTERNATIONAAL WERKEN OF UITGEVEN EN VERTALINGEN	(DIGITALE) ARCHIVERING	GRENSOverschrijdend GEDRAG
INKOMSTEN UIT LEEN- EN REPROGRAFIERECHTEN	AMATEURKUNSTEN-VERGOEDING	UITGEVEN BIJ REGULIERE UITGEVERIJ	BEHEER VZW'S EN VENNOOTSCHAPPEN	CREATIEF ONDERNEMERSCHAP
SUBSIDIES	ANDERE: ...	UITGEVEN IN EIGEN BEHEER, SELFUBLISHING	ANDERE: ...	BETWISTING MET ORGANISATIE, UITGEVERIJ, OPDRACHTGEVER, ...
ANDERE: ...		(ZELF)PROMOTIE, MARKETING EN LEZERSBEREIK		ANDERE: ...
		ANDERE: ...		

Het hoofdthema waarvoor het meest contact werd opgenomen was niet onverwacht **'Literaire inkomsten en financiën'**. De organisaties werden als volgt beoordeeld (gemiddeld score op 10): Literatuur Vlaanderen (6,8), deAuteurs (7,3), VAV (7,5) en Sabam (7,0). De meeste contacten gingen over subthema's zoals 'royalty's en gebruikelijke vergoedingen voor publicatie' (VAV en deAuteurs), 'eerlijke verloning voor lezingen' (Literatuur Vlaanderen en VAV), leen- en reprografierechten (deAuteurs en Sabam), en subsidies (Literatuur Vlaanderen).

Het tweede hoofdthema was **'Sectorgebruiken en sector kennis'**, waarvoor vooral VAV en Literatuur Vlaanderen geraadpleegd werden. Het derde thema was **'Fiscaliteit en sociaal statuut'**, waarbij Cultuurloket en VAV de voornaamste aanspreekpunten waren, met specifieke

subthema's zoals 'personenbelasting en BTW' en 'zelfstandige in hoofd- of bijberoep'.

De behoefte aan informatie over '**Artistieke ondersteuning en werksituatie**' stond op de vierde plaats, waarvoor Literatuur Vlaanderen en VAV werden geconsulteerd voor respectievelijk het opstellen van subsidiedossiers en creatieve ondersteuning/feedback.

Tot slot, hoewel het thema '**Administratie**' van groot belang is, werd er weinig hulp hiervoor gezocht bij de organisaties. VAV en de beheersvennootschappen werden het meest benaderd voor administratieve ondersteuning.

3. Deel 3: Inventariseren van noden

In het derde deel werd aan de 305 respondenten gevraagd naar de specifieke subthema's waarvoor ze nog advies nodig hadden. Bijna 1 op de 2 respondenten gaf aan behoefte te hebben aan advies over '**subsidies**', vooral door (pre-)debutanten.

Het tweede meest gevraagde onderwerp was '**eerlijke verloning voor lezingen en literaire opdrachten**', gevolgd door '**gebruikelijke vergoedingen voor publicaties**' (aangegeven door ruim 4 op 10 respondenten, bleek dit thema vooral relevant voor midcareer- en debutanten). '**Zelfpromotie en lezersbereik**' was een zorg voor debutanten, terwijl '**Internationaal werken & uitgeven**', '**inkomsten uit leenrechten**', '**fiscale subthema's**', en '**sociaal statuut**' vooral vraagstukken waren voor gevestigde auteurs. Midcareer-auteurs hadden meer informatie nodig over het nieuwe 'Kunstwerkattest'.

3.1. Welke Instanties voor welke adviesbehoeften?

Cultuurloket werd vooral geraadpleegd voor advies over het Kunstwerkattest, subsidies, eerlijke verloning en creatief ondernemerschap.

De beheersvennootschappen boden advies over leen- en reprografievergoedingen, gebruikelijke vergoedingen en de basisprincipes van auteursrechten.

Literatuur Vlaanderen werd voor een breed scala aan onderwerpen geraadpleegd, met de hoogste scores voor subsidies, het opstellen van subsidiedossiers, eerlijke verloning voor lezingen, internationaal uitgeven en zelfpromotie.

VAV was geraadpleegd voor advies over eerlijke verloning voor publicaties en literaire opdrachten, subsidies, modelcontracten, en de basisprincipes van auteursrechten, gevolgd door uitgeven bij reguliere uitgeverij en zelfpromotie.

4. Deel 4: VAV-leden

4.1. Profiel

Van de VAV-leden die de enquête invulden, omschreef de helft zich als een gevestigde auteur. Vergeleken met niet-leden waren er meer VAV-leden die auteur waren van kinder- en jeugdboeken, en minder die als theaterauteur werkten. Ruim 9 op de 10 leden had gepubliceerd bij een reguliere uitgeverij, en 8% had zowel in eigen beheer (self-publishing) als bij reguliere uitgeverijen uitgegeven. 29% was actief als zelfstandige in hoofdberoep, 22% als zelfstandige in bijberoep, en 21% was met pensioen.

4.2. Vorm van dienstverlening

De website en de infosessies worden door 1 op 5 leden aangegeven als informatiekanaal, terwijl 1 op de 6 de nieuwsbrief aanstipt. Workshops, individuele telefoongesprekken en een online avondloket worden elk door ongeveer 10% van de leden als verwachte ondersteuningskanalen genoemd. Opvallend: sociale media en een live avondloket worden echter maar in beperkte mate gebruikt.

4.3. Betalingsbereidheid voor dienstverlening

Voor individueel advies in een persoonlijk gesprek wil 37% van de leden niet extra betalen. Tweederde is echter wel betalingsbereid, bij voorkeur per dossier of resultaatgebonden in plaats van per uur. Wanneer VAV zou optreden als (mede)onderhandelaar, zou 3 op de 4 leden dit toejuichen, met een voorkeur voor een vaste bijdrage per dossier en resultaatgebonden verloning. Ook voor uitgebreid schriftelijk advies is de betalingsbereidheid groot: 7 op de 10 leden zou hiermee akkoord gaan, met dezelfde voorkeur voor bijdrage per dossier en resultaatgebonden verloning. 4 op 10 zou een financiële bijdrage voor workshops en infosessies bovenop het lidgeld niet goedkeuren. Een bedrag per dageenheid krijgt de voorkeur.

4.4. Waar meer op inzetten

Op deze vraag werden meer dan 80 suggesties geformuleerd, waarvan de meest terugkerende thema's waren:

- | De impact van AI
- | Overzicht van rechten en administratieve verplichtingen,
- | Te lage leenrechtvergoedingen

- | Aandacht voor auteurs die minder verkopen
- | Pensioenregelingen
- | Conflictondersteuning met (self-publishing) uitgeverijen
- | Meer aandacht voor pre-debutanten.

Er werden ook veel positieve reacties gegeven over de VAV-hulp in het verleden, de bereikbaarheid van VAV en de collectieve belangenbehartiging.

5. Actieplan

Het VAV-bestuur zal de bevindingen van het onderzoek, waar nodig in overleg met de Scenaristen Gilde en de Unie van Regisseurs, omzetten in concrete acties. Deze zullen in overleg met Literatuur Vlaanderen, de beheersvennootschappen, Cultuurloket en de Vlaamse Overheid plaatsvinden.

Actieterreinen:

- | Intern gericht op VAV-leden
- | Interne organisatie
- | Interprofessionele samenwerking
- | Vlaamse overheid

Via de nieuwsbrieven zal regelmatig gerapporteerd worden over de voortgang van deze acties.